

PARK MUŻAKOWSKI NA LIŚCIE ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA

W dniu 2 lipca 2004 r. na 28 sesji w Suzhou (Chiny) Komitet Światowego Dziedzictwa UNESCO jednogłośnie podjął decyzję o wpisaniu Parku Mużakowskiego (Muskauer Park) na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Przyjętymi kryteriami wpisu było uznanie parku za arcydzieło geniuszu ludzkiego (kryterium I) oraz wpływ tego obiektu na europejską sztukę ogrodową (kryterium IV). Ważnym argumentem przemawiającym za wpisem było uznanie dla polsko-niemieckiej współpracy, trwającej od 1989 r., przy rewaloryzacji wspólnego dziedzictwa.

Polską częścią parku zarządza Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie.

Park Mużakowski jest parkiem krajobrazowym z 1. poł. XIX w., położonym nad Nysą Łużycką, po obu stronach polsko-niemieckiej granicy, po stronie polskiej na terenie miasta Łęknica w woj. lubuskim, po stronie niemieckiej na terenie miasta Bad Muskau w kraju związkowym

Saksonia. Stanowi założenie krajobrazowe o powierzchni ponad 700 ha (strona polska – 528 ha, strona niemiecka – 206 ha).

Park założony został przez księcia Hermanna von Pückler-Muskau, znanego niemieckiego twórcę ogrodów krajobrazowych. Zainspirowany ogrodami angielskimi, przekształcił on z wielkim rozmachem starą, rodową rezydencję w rozległy park w stylu krajobrazowym o niezwykle wyrazistej kompozycji. Jej aspekty artystyczne i filozoficzne przedstawił Pückler w wydanym w 1834 r. traktacie „Andeutungen über Landschaftsgärtnerei” (Szkice o ogrodnictwie krajobrazowym), łączącym teorię z doświadczeniami praktycznymi. W realizacji projektu Pücklera w latach 1830-1845 brali udział znakomici współpracownicy: Karl Friedrich Schinkler, autor projektu przebudowy budynków rezydencji i budowli parkowych, malarz August Schirmer, angielski architekt John Adey Repton oraz bliski współpracownik,

ogrodnik Jacob Heinrich Rehder. Po sprzedaży dóbr prace nad realizacją projektu Pücklera kontynuowane były przez kolejnych właścicieli: księcia Fryderyka Niderlandzkiego i rodzinę von Arnim, którzy nie tylko podjęli się konserwacji stworzonej kompozycji, ale też przyczynili się do jej rozbudowy i uzupełnienia zgodnie z przesłankami twórcy.

Kompozycja parku została perfekcyjnie wpisana w naturalne wnętrze doliny Nysy Łużyckiej, przecinającej w tym miejscu formacje geologiczne Łuku Mużakowskiego, największej na świecie moreny czołowej. Centrum rezydencjonalne, położone na lewym brzegu Nysy, otoczone zostało ogrodami, bogato wyposażonymi w detal architektoniczny i roślinny. Rozciągający się dalej *pleasure-ground* przecięty został malowniczo ukształtowaną Nysą Hermanna – sztuczną odnogą rzeki, przekopaną dla stworzenia malowniczych scenarii parkowych. Pozostałą część doliny, jej zbocza i wierzchowinę, zajmuje skomponowany swobodnie park krajobrazowy. Wznoszące się ponad doliną tarasy, osiągające wysokości dochodzące do 50-60 m i odpowiednio eksponowane miejsca na ich krawędziach po obu stronach rzeki, wykorzystane zostały do usytuowania, wzajemnie powiązanych kompozycyjnie budowli i miejsc widokowych. Budowle parkowe wtapiają się w krajobrazowe tło, tworząc naturalne scenerie. Kompozycja rozciąga się po horyzont, a widoczny na jego tle pas zadrzewień tworzy zielony pierścień, zamykający w niej również połacie pól i łąk. Park, podzielony w konsekwencji II wojny światowej granicą państwową na Odrze i Nysie, jest od końca lat 80. ub.w. przedmiotem polsko-niemieckiego projektu rewaloryzacji. Park Mużakowski to jedyny w Europie przykład ścisłej współpracy dwóch państw na rzecz ochrony i konserwacji krajobrazu kulturowego.

THE MUŻAKOWSKI PARK ON THE WORLD HERITAGE LIST

On 2 July 2004 a session of the UNESCO World Heritage Committee held in Suzhou (China) decided to include Mużakowski Park (Muskauer Park) onto the UNESCO World Heritage List.

The early nineteenth-century Mużakowski Park has an area of more than 700 hectares, located on both sides of the Polish-German frontier; on the Polish side it is situated in the town of Łęknica (528 hectares), and on the German side – in Bad Muskau

(206 hectares). The Polish part of the park is administered by the National Centre for Studies and Documentation of Historical Monuments in Warsaw.

The park was established by Prince Hermann von Pückler-Muskau, who transformed his family residence into a sprawling park maintained in the landscape style. The realisation of the project, carried out in 1830-1845, involved Karl Friedrich Schindler, author of redesigning the park buildings, the painter

August Schirmer, the architect John Adey Repton, and the gardener Jacob Heinrich Herder.

The composition, inscribed into the natural interior of the river valley of the Nysa Łużycka, included the residence on the left bank of the Nysa, and the unrestrained lay out of a landscape park. The Mużakowski Park is the only European example of close inter-state cooperation undertaken for the sake of protecting and conserving a cultural landscape.

